

Lesbrief Dido & Aïsha

IINLEIDING

U bezoekt binnenkort Dido & Aïsha. Voordat u deze muziektheatervoorstelling bezoekt, kunt u het een en ander bespreken en doen met uw leerlingen. Zo komt het verhaal eerder tot leven en kunnen de leerlingen zich meer verbinden met de voorstelling. Het is niet nodig om van tevoren bepaalde informatie over het stuk te delen met uw leerlingen, de voorstelling spreekt voor zich.

Dido en Aïsha ontmoeten elkaar in een nieuwe klas op de middelbare school. Iedereen vecht voor een plek. Worden Dido en Aïsha vrienden of vijanden? Een voorstelling over (voor)oordelen, jaloezie en vriendschap.

Bij het bedenken van Dido & Aïsha hebben wij als theatermakers inspiratiebronnen gebruikt, namelijk de Griekse mythe van Dido en Aeneas, de wiskundige en filosofe Hypatia en de jonge activiste Malala Yousafzai. In deze lesbrief vindt u o.a. meer achtergrondinformatie over deze bronnen. Als u dit interessant vindt voor uw leerlingen, kunt u dit met hen delen.

Als u vast de trailer wilt bekijken, kunt u die vinden op:
<https://youtu.be/18lrSiKPxuc>

Tot ziens in het theater!

STELLINGEN

Leerlingen geven aan of ze het eens zijn met de stelling door te zitten of staan. Zitten = eens. Staan = oneens. Als je meer ruimte hebt in de klas, kun je ook een denkbeeldige lange lijn in de klas maken met een schaal van 1 tot 10, zodat leerlingen een meer genuanceerde keuze kunnen maken door ergens tussen 1 en 10 te gaan staan.

1. Ik heb liever 1 goede vriend dan 10 kennissen.
2. Een vriend of vriendin is de belangrijkste persoon in je leven.
3. Familie is belangrijker dan vrienden.
4. Vriendschappen tussen jongens en meisjes bestaan niet
5. Vrienden ben je voor het leven, wat er ook gebeurt.

VRIEND OF VIJAND?

Deze les kan zowel voor als na het bezoek aan de voorstelling gegeven worden. In gesprek met leerlingen aan de hand van vragen:

Wat zijn gebeurtenissen waardoor vriendschappen kunnen ontstaan? Als u merkt dat het gesprek aangezwengeld moet worden, kunt u denken aan plekken waar je elkaar ontmoet, avonturen die je samen mee maakt, moeilijke momenten waar je elkaar doorheen helpt. Het kan helpen om aan films of boeken te refereren, die de leerlingen kennen. Wil iemand vertellen over hoe jouw vriendschappen zijn ontstaan?

En wat zijn gebeurtenissen waardoor vriendschappen kunnen stuk lopen?

Heeft iemand daar een eigen ervaring in?

En hoe zou je zo iets kunnen repareren?

Kan jij een vriend vergeven als die iets ergs heeft gedaan en wat is daarvoor nodig?

Opdracht:

- Bedenk wat jij het ergste zou vinden wat iemand uit de klas doet?
- Schrijf het op een briefje en vouw het dicht. Verzamel alle briefjes.
- Elke leerling leest er een voor.
- Hier kan een gesprek uit ontstaan, mogelijk met doorvragen of anderen er ook zo over denken of dat zij mogelijkheden zien om het bij te leggen.

SCHRIJFOPDRACHT

Deze les kan zowel voor als na het bezoek aan de voorstelling gegeven worden. Naarmate Dido en Aïsha meer bevriend raken, vertellen ze elkaar dingen die bijna niemand van ze weet. Elke zin beginnen ze met: “wat bijna niemand van mij weet...”. Laat de leerlingen al schrijvend deze zin afmaken voor zichzelf. U kunt het beste inschatten of iedereen hun eigen bekentenissen voorleest, of dat u ze verzamelt en ze anoniem voorleest. Mogelijk herkennen leerlingen zich in andermans teksten of levert het een gesprek op in de klas.

Een variant op deze opdracht is: “ik haat...”. Ook dit komt voor in de voorstelling. Deze opdracht kan ook actiever gedaan worden: leerlingen gooien over met een tennisbal en als je de bal ontvangt, maak je de zin af. Hierdoor krijgen ze amper tijd om na te denken en oefen je met het volgen van wat er maar in ze op komt. Belangrijk hierbij is dat alles goed is.

Les achteraf: nagesprek

Haal de voorstelling nog een keer terug met de leerlingen. Hieronder enkele voorbeeldvragen, ga vooral in op waar de leerlingen mee komen en wat past bij hun belevingswereld:

- Wat gebeurde er ook alweer tussen de twee meiden?
- Welk deel van het verhaal vind je het boeiends, herkenbaar of juist vreemd?
- Herken je ook (delen van) Dido of Aïsha in jezelf?
- Wat zou jij doen als jij Dido was en iemand plaatste een foto van je in de klassenapp?
- Wat zou jij doen als je Aïsha was en iemand jatte je tekst?
- Hoe had dit verhaal nog meer kunnen aflopen?

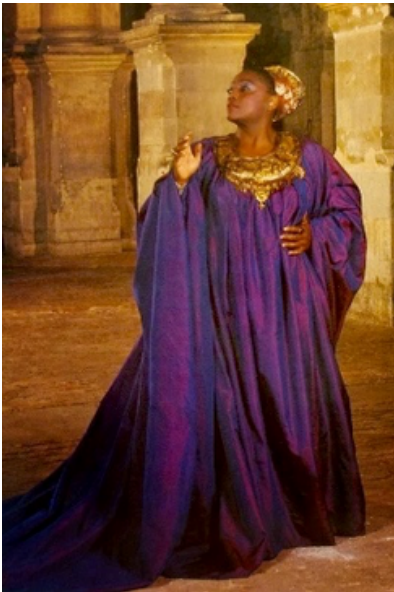
Les achteraf: lied maken

In de voorstelling geeft de lerares de klas een opdracht, namelijk om een lied te maken voor een eenzaam iemand. Laat leerlingen zelf ook een boodschap maken voor een eenzaam persoon. Dit kan in de vorm van een lied, een tekst, een gedicht, een tekening, of welke vorm dan ook. Ze kunnen bestaande muziek gebruiken en de tekst herschrijven of helemaal zelf iets maken.

INSPIRATIEBRONNEN

Dido

Dido en Aeneas zijn de hoofdfiguren uit de Romeinse Aeneis van Vergilius. Dit heldendicht vertelt over de heldendaden van Aeneas. Het werd geschreven in het Latijn kort voor het jaar 0. Het is dus bijzonder dat zo'n oude tekst nu steeds wereldberoemd is. Dit tragische liefdesverhaal is vaak in de kunst teruggekomen, zoals in de bekende gelijknamige semi-opera van Henry Purcell. En Christopher Marlow schreef het toneelstuk Dido, Queen of Carthage.

In de voorstelling speelt Dido het lied *When I am laid in earth* van Henry Purcell. Wij vinden de uitvoering van operazangeres Jessye Norman erg mooi, maar er zijn veel andere zangers die het lied prachtig vertolken. U kunt dit lied in de klas laten horen, zodat ze onze versie in de voorstelling hiermee kunnen vergelijken: Jessye Norman - "When I am laid in earth" (Henry Purcell, Dido and Aeneas) - YouTube

Meer over deze opera:

Dido en Aeneas is een kameropera van Henry Purcell. Purcell (1659 - 1695) was een Engelse componist van barokmuziek, wiens werk nu nog vaak wordt uitgevoerd. Een kameropera wordt uitgevoerd op kleinere schaal dan een gewone opera, wat het intiemer maakt en kan worden opgevoerd in kleinere theaters.

Dido en Aeneas wordt vaak als Purcells meesterwerk beschouwd, en de sterfscène van Dido met de aria *When I am Laid in Earth* (Dido's Lament), is een klassieke aria. De sombere melodie is op de tekst afgestemd. Purcell maakt hierbij gebruik van een Lamento bas die de dood symboliseert.

HET VERHAAL

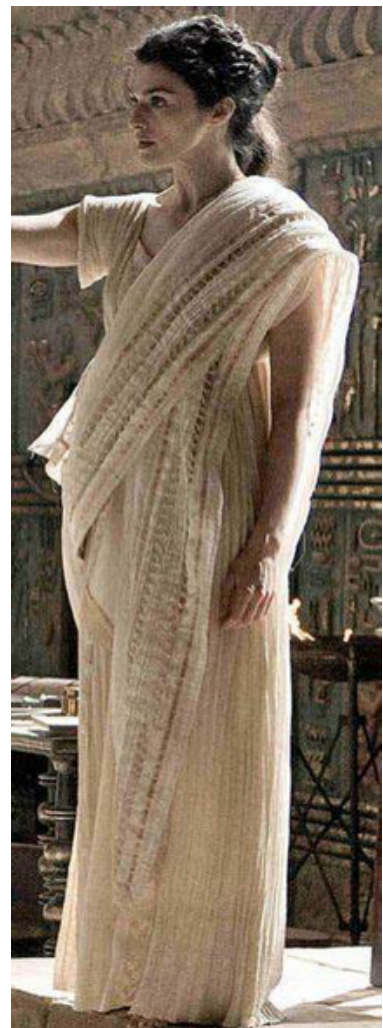
Aeneas ontvlucht Troje en arriveert in Carthago (Nood-Afrika), waar koningin Dido hem op haar paleis ontvangt. Zij wordt verliefd op de held en wordt daarbij aangemoedigd door haar zus en dienaar Belinda. Een tovenares met een gevolg van heksen die de koningin haten, willen haar geluk verstoren. Zij wekken een grote storm op, zodat Aeneas – die in het veld op jacht is en zojuist een monster heeft gedood – van de troep wordt afgezonderd, terwijl Dido terug naar de stad vlucht. Een vertrouwde elf van de tovenares, vermomd als de god Mercurius, spoort Aeneas aan naar Italië te vertrekken: de god Jupiter zou hem dat bevelen. Want Aeneas is op weg om een nieuwe stad te stichten: Rome. Met grote tegenzin aanvaardt Aeneas deze opdracht. Wanneer Aeneas in tranen afscheid wil nemen van Dido, beschuldigt zij hem van schijnheiligheid. Dan besluit Aeneas om toch in Carthago te blijven, maar Dido stuurt hem weg. Ze sterft van verdriet, maar of zij al dan niet zelfmoord pleegt, blijft onduidelijk. Cupido's komen tevoorschijn en strooien rozen op haar graf.

HYPATIA

Onze Aïsha is gebaseerd op twee sterke vrouwen: Hypatia. Hypatia leefde in Egypte van 370 tot 415 na Christus. Zij was eerste wiskundige die aan de school van Plato (een beroemde filosoof) les gaf in Alexandrië, de hoofdstad van Egypte. Zij was hoofd van de school en ze weigerde de voorgeschreven kleren te dragen die vrouwen destijds droegen. Hypatia gaf les in toga zoals de andere geleerden. Ze had als kind al een grote voorliefde voor filosofie, wiskunde en natuurkunde. Ze vond zelfs een astrolabium uit, een toestel om de stand van de zon, de maan en de sterren te bepalen.

Op de school van Plato gaf ze wiskunde, filosofie en astronomie. Helaas is veel van haar werk verloren gegaan tijdens de brand van de bibliotheek van Alexandrië, de grootste bibliotheek ter wereld.

Maar gelukkig hebben haar leerlingen over haar geschreven, waardoor we nu toch van haar bijzondere bestaan af weten. Onze Aïsha is een stille denker. Eigengereid zoals Hypatia en creatief. Bij ons schrijft ze en maakt ze zelf muziek. Hypatia bewees al vroeg dat een meisje niet in slimheid en kennis onder doet voor een jongen. Ze is een boegbeeld voor het feminisme geworden.

Malala Yousafzai

Onze Dido en Aïsha besluiten aan het einde van deze voorstelling om hun stem te laten horen, net als de jonge oosterse activiste Malala Yousafzai uit Pakistan. Zij is de jongste vrouw die een Nobelprijs voor de vrede kreeg. Onderwijs en kennis geeft vrouwen macht.

Malala Yousafzai: “Als mannen niet willen dat vrouwen machtig worden, laten we onze boeken en pennen pakken. Een boek, een pen, een kind en een leraar kunnen de wereld veranderen.” Net als muziek dat kan. Want onze Dido en Aïsha slaan terug met een lied.

“Als de hele wereld zwijgt, maakt zelfs één stem indruk” – Malala Yousafzai

